

УДК 796.111.1(045)

ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ У ФОРМУВАННІ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

А. В. Осипцов

У статті подано аналіз розвитку моральних якостей учнів професійно-технічних навчальних закладів у процесі фізичного виховання, яке реалізується з урахуванням цілепокладання у розвитку особистості. Мета розглядається як прогнозований результат виховання особистості та розуміється як передбачуваний рівень сформованості моральних якостей учнів щодо забезпечення високих темпів розвитку професійних знань, умінь і навичок за фахом.

Ключові слова: принципи, організаційно-педагогічні умови, моральність, цінності, розвиток, моделювання, середовище, учні.

У наш час усе більшої актуальності набуває проблема вдосконалення системи неперервної освіти учнівської молоді з метою забезпечення високого рівня сформованості особистості з певними властивостями, якостями і функціями до високопродуктивної професійної діяльності.

У сучасній теорії та методикі виховання залишається розробка ефективних організаційно-педагогічних умов формування особистості учнівської молоді, яка б гармонійно поєднувала в собі духовне багатство, моральну чистоту і фізичну досконалість.

Науково-технічний прогрес змінює суспільство в технологічному відношенні, що обумовлює зростання вимог до професійної працездатності, компетентності, духовно-моральної, функціональної і фізичної досконалості людини. Для ефективного функціонування суспільства потрібний кваліфікований працівник, який не тільки досконало володіє певним фахом, уміє керувати станом своєї фізичної підготовленості, психосоматичним здоров'ям, а й має високорозвинені моральні якості.

Аналіз стану фізичного виховання, позиціонування його в аспекті формування моральної сфери учнів ПТНЗ показав, що його рівень підійшов до тієї межі, яка потребує нових науково-технологічних і організаційно-педагогічних підходів, а також обґрунтування оновленого змісту і використання інтерактивних педагогічних технологій його реалізації в освітньо-виховному середовищі. При цьому слід звернути увагу на те, що існуючий стан професійно орієнтованого фізичного виховання (ПОФВ) учнів ускладнюється негативними традиціями й тенденціями розвитку ПТО в Україні, які були успадковані ще за часів існування СРСР. У викладеному аспекті аналізу проблеми дослідження є доцільним наведення організаційно-управлінської позиції національного експерта проекту за напрямом «Управління освітою» П. Хобзея, який аргументовано доводить, що історично склалося так, що професійно-технічні заклади мають характеристику інституцій, де навчаються менш умотивовані особи з низькими навчальними досягненнями.

Фізичній культурі і спорту притаманний багатофункціональний характер. Ця принципова точка зору знаходить своє підтвердження в теорії та методиці виховання шляхом забезпечення ефективного формування моральних і духовних якостей особистості, що сприяє розвитку здібностей до організації її суспільнокорисної і соціально-професійної діяльності, як зазначають В. Докучаєв [9], В. Пристинський [18].

На наш погляд, існуючий стан забезпечення якості загальної і ПТО низький рівень психомоторного розвитку і стану здоров'я учнів ПТНЗ, успадкований від загальноосвітніх шкіл, недостатність мотивації фахового самовизначення і навчальної діяльності на тлі виховання моральних якостей ставлять перед фахівцями достатньо актуальну соціально-педагогічну проблему. Сутність її полягає в розробці та впровадженні в освітньо-виховне середовище організаційно-педагогічних умов і сучасних інтерактивних педагогічних систем і технологій формування моральних якостей учнів ПТНЗ, у тому числі й педагогічної системи «професійно орієнтованого фізичного виховання».

Мета статті полягає у визначенні та науковому обґрунтуванні ефективності функціонування організаційно-педагогічних умов розвитку моральних якостей учнів професійно-технічних навчальних закладів засобами професійно орієнтованого фізичного виховання.

Актуальність розробки організаційно-педагогічних умов ми пов'язуємо з поглибленням уявлень в учнів категорії знань з професійно орієнтованого фізичного виховання як ефективної педагогічної системи, в структурі якої здійснюється розвиток особистості та її соціально-суспільна адаптація до сучасних соціально-економічних відносин у країні.

Процес формування особистості учнів професійно-технічних навчальних закладів є багатокомпонентним і складним педагогічним явищем та потребує системного підходу в його розумінні. Для підвищення його ефективності на засадах розробки і використання інноваційних технологій слід визначити *мету* як провідний компонент навчально-виховної системи, як організаційно-виховну категорію в структурно-функціональних складових її змісту та педагогічних технологій, що повинні бути реалізовані в умовах професійно орієнтованого фізичного виховання.

У філософському контексті категорія «*мета*» визначається як ідеальне уявлення, передбачення результатів діяльності та способів їх досягнення за допомогою адекватних засобів [3, 7, 9]. Більшість учених у галузі педагогіки дотримуються наукових поглядів відносно розробки педагогічних цілей в аспекті того, що цей процес повинен базуватися на системі спеціальних принципів та відображати основні закономірності цілепокладання в формуванні особистості [4, 5, 6, 8, 13].

Процес формування особистості учнів ПТНЗ є багатокомпонентним і складним педагогічним явищем та потребує системного підходу до його розуміння. Для підвищення ефективності цього процесу на засадах розробки і використання інноваційних технологій слід визначити *мету* як провідний компонент навчально-виховної системи, як організаційно-виховну категорію, що детермінує основні структурно-функціональні складові її змісту та педагогічні технології в умовах ПОФВ. У контексті проведеного дослідження при визначенні цілей формування моральних якостей учнів ми спирались на такі закономірності цілепокладання, а саме:

- принцип діагностичного визначення цілей розробки педагогічної системи, завдань її функціонування в інтерактивному середовищі;
- принцип прогностичності цілей функціонування педагогічної системи формування моральних орієнтацій особистості;

- принцип верифікації цілей функціонування педагогічної системи в межах експериментально визначених її параметрів та реально досягнутих результатів;
- принцип організаційно-педагогічної обумовленості цілей формування моральних якостей особистості в системі професійно-технічної освіти.

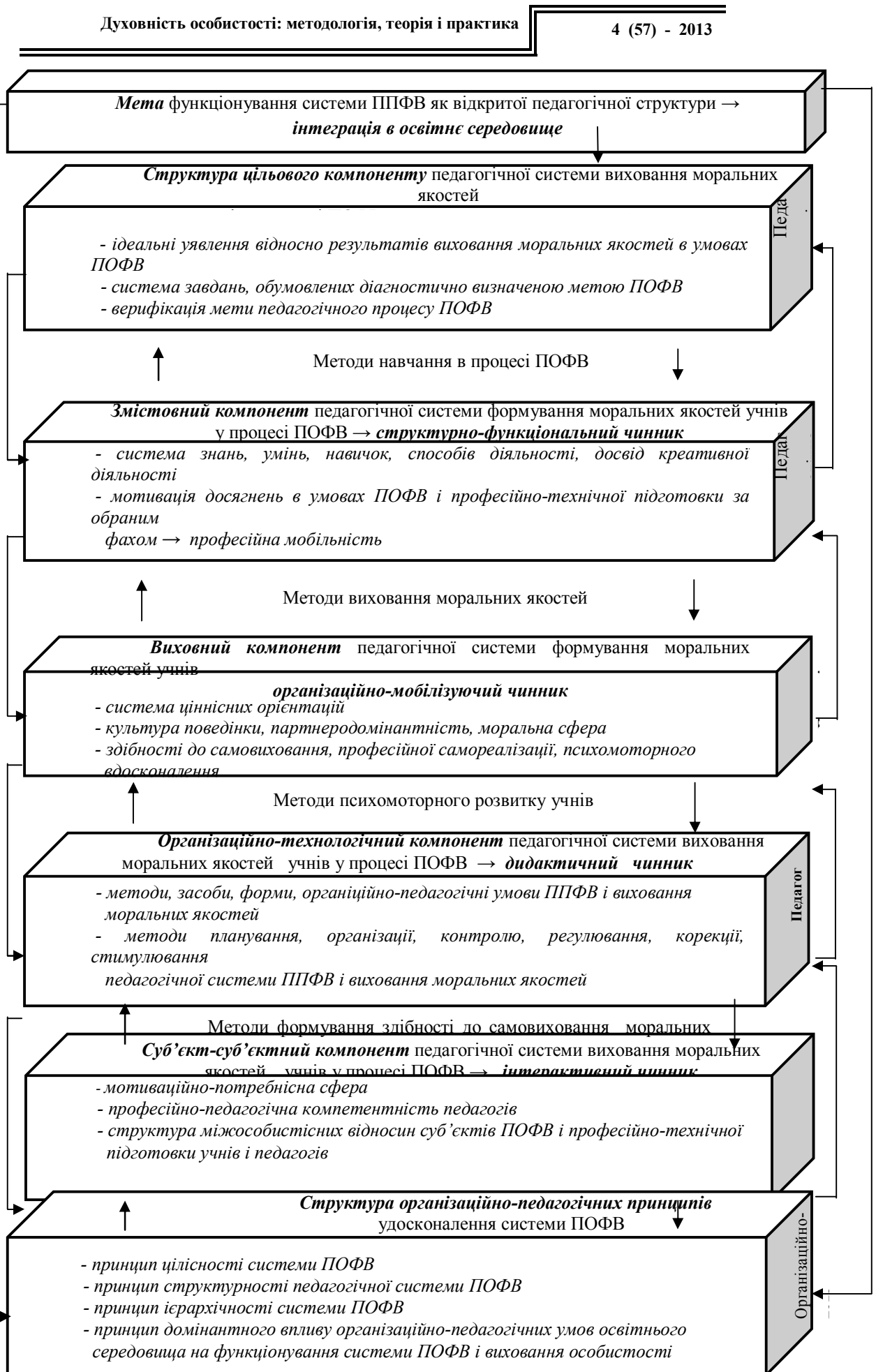
Сутність викладених теоретичних положень, що відображають основні закономірності цілепокладання, а також спираючись на концепт, коли мета розглядається як прогнозований результат виховання особистості, ми розуміємо її як передбачуваний рівень сформованості моральних якостей учнів щодо забезпечення високих темпів розвитку їх професійних знань, умінь і навичок за фахом, а також професійної мобільності в сучасних умовах суспільно-економічних відносин.

Визначення мети функціонування педагогічної системи в умовах професійно орієнтовано фізичного виховання дозволяє конкретизувати сутність поняття «організаційно-педагогічні умови». В контексті нашого дослідження системоутворююча функція мети функціонування педагогічної системи дозволила сформулювати поняття **«організаційно-педагогічні умови»** як комплекс об'єктивних і суб'єктивних педагогічних чинників, єдність реалізації яких формує позитивні організаційно-управлінські тенденції ефективного розв'язання завдань виховання моральних якостей особистості учнів в умовах професійно орієнтованого фізичного виховання (рис. 1).

Реалізацію організаційно-педагогічних умов функціонування освітніх, виховних, професійно орієнтованих педагогічних систем учені (В. Григоренко, С. Гришак, О. Пометун, В. Пристинський, Г. Шевченко) розглядають як утворення ефективно діючого освітньо-виховного інтерактивного середовища [6, 7, 17, 18, 21]. Сутність поняття «середовище» в педагогічній науці розглядається як комплекс умов, що оточують людину і взаємодіють з нею як з біологічною й соціальною системою, як з особистістю [6, 7, 17, 21]. У взаємодії середовища й людини виникають різноманітні якісні зміни, які можуть не набути певного розвитку щодо формування моральних якостей особистості в залежності від цих умов. У зв'язку із таким протиріччям у педагогіці необхідно постійно враховувати вплив оточуючих людину соціальних, матеріальних, морально-духовних умов її життя й діяльності [6, 7, 16, 17, 21].

Мікросвітне середовище уроку ПОФВ + форми позакласної роботи з ПОФВ + форми позачасної роботи з ПОФВ + форми позанавчальної роботи з ПОФВ + форми

самостійної роботи з ПОФВ = освітньо-виховне середовище формування моральних якостей учнів

Освітньо-виховне середовище формування моральних якостей учнів

Рис. 1. Організаційно-педагогічні умови структурування компонентів педагогічної системи професійно орієнтованого фізичного виховання, спрямованого на розвиток моральних якостей учнів

Отже, об'єктивно існуюче явище соціального, економічного, освітнього середовища дозволяє вважати, що розробка освітньо-виховного середовища, яке здійснює вплив на розвиток особистості та утворене системою організаційно-педагогічних умов, які передбачають використання сучасних інтерактивних форм і методів навчання та виховання, забезпечуватимуть максимально ефективну готовність учнів до соціально-економічної інтеграції.

Зважаючи на високий освітньо-виховний потенціал інтерактивного середовища у вихованні моральних якостей учнів засобами професійно орієнтованого фізичного виховання, вважаємо за доцільне формулювання принципів його моделювання. У контексті проведеного дослідження ми орієнтувались на деякі теоретичні положення науково-методичних принципів формування особистості, які були розроблені К. Бахановим [1], О. Пометун [17], Б. Мендель [14]. Основні закономірності моделювання інтерактивного середовища, адаптованого до особливостей виховання моральних якостей учнів засобами професійно орієнтованого фізичного виховання, відображено у таких принципах.

1. Принцип *системності та цілісності*, який передбачає, що всі структурно-функціональні компоненти, а також суб'єкти освітньо-виховного середовища утворюють єдине ціле, але його складові та їх властивості не вичерпуються їх сутністю та не зводяться до них. Навпаки, властивості компонентів, суб'єктів залежать від організаційно-педагогічних умов функціонування інтерактивного виховного середовища, до якого вони входять. Кожна педагогічна система, технологія формування моральних якостей учнів в інтерактивному середовищі має в своїй структурі суб'єкт-суб'єктний підхід, цільовий, змістовний, організаційно-технологічний, виховний і контрольоцінний компоненти. Цілісність освітньо-виховного інтерактивного середовища передбачає наявність такого рівня взаємозв'язку між усіма його компонентами та суб'єктами, коли зміст в одному із них викликає очікувані позитивні зміни в інших та появу системних ефектів розвитку професійно-технічної компетентності й мобільності за обраним фахом, а також сформованості рівня психосоматичного здоров'я. Системність і цілісність інтерактивного освітньо-виховного середовища забезпечує

комплементарну єдність теоретичної і фахової підготовленості учнів з професійно орієнтованим фізичним вихованням, яке виконує педагогічну функцію транспозиції психомоторних здібностей в напрямку опанування професією, інтеграції і диференціації цілей, змісту, засобів і методів формування моральних якостей учнів, адекватних викликам соціально-економічних змін у країні.

2. Принцип *структурності та ієрархічності* інтерактивного освітньо-виховного середовища, спрямованого на формування моральних якостей учнів, регламентує певний структурно-функціональний взаємозв'язок його компонентів і суб'єктів, а також визначає механізми відносин між ними, які є домінуючими у визначенні ефективності функціонування кожної педагогічної системи та всього освітньо-виховного середовища в цілому. Така регламентація структурно-функціональних відносин в освітньо-виховному середовищі свідчить, що в ньому існують найсуттєвіші, визначальні взаємозв'язки, які виконують системоутворюючу функцію. У зв'язку із цим при зміні певних компонентів і суб'єктів освітньо-виховного середовища з використанням засобів професійно орієнтованого фізичного виховання в ньому зберігаються сформовані структурно-функціональні зв'язки, що свідчить про належність педагогічному явищу властивості структурованості.

Структурованість освітньо-виховного середовища обумовлює ієрархічність його компонентів і об'єктів. Це означає, що кожний компонент або об'єкт освітньо-виховного середовища має системний статус – підсистеми, які в свою чергу можуть розглядатись як самостійна педагогічна система. Ієрархічність структурно-функціональних компонентів й об'єктів освітньо-виховного середовища обумовлюють подвійну значущість сутності педагогічної системи, а саме:

-у широкому розумінні – система формування моральних якостей учнів засобами професійно орієнтованого фізичного виховання охоплює увесь педагогічний процес впливу виховних чинників, до яких належать форми, засоби, методи, педагогічні методика і технології, компоненти змісту та контролю за рівнем виховних досягнень у цілісній системі професійно-технічної освіти;

- у більш конкретному значенні – це складова інтегрованої педагогічної системи освітньо-виховного середовища, яка охоплює окремі компоненти чи суб'єкти, що спрямовані на формування однієї або декількох моральних якостей особистості.

Усі педагогічні системи виховання ціннісних орієнтацій учнів перебувають у взаємозалежності з освітньо-виховним середовищем та формуються й проявляють свої властивості щодо виховних впливів на особистість у процесі взаємодії з ним. Освітньо-виховне середовище, в якому відбувається формування моральних якостей особистості засобами професійно орієнтованого фізичного виховання, активно впливає на структурування інтерактивних педагогічних технологій, програм, проєктів інтеграції учнів у суспільно-економічні відносини.

3. Принцип *єдності соціалізації і професіоналізації* особистості учнів обумовлений змістом поняття «соціалізації». У сучасній педагогіці це поняття визначається як процес формування особистості й професіоналізму засобами педагогічного управління, що забезпечує ефективне її виховання та інтеграцію в суспільно-соціальні відносини. При цьому особистість повинна в повній мірі відповідати в моральному, духовному, професіональному й фізичному аспектах вимогам і викликам соціально-економічного стану країни. Освітньо-виховне інтерактивне середовище формування моральних якостей учнів засобами професійно орієнтованого фізичного виховання повинне бути структуроване як полікомпонентне педагогічне явище, функціонування якого забезпечується організаційно-педагогічними умовами та вважатись визначальною формою соціалізації учнів у системі професійно-технічної освіти.

4. Принцип *модульності* означає, що ефективно розв'язання комплексних завдань формування особистості засобами професійно орієнтованого фізичного виховання досягається в педагогічному процесі, що організований на квантуванні змісту навчально-виховного матеріалу для виокремлення його модулів та поетапного їх засвоєння учнями. В експериментальних, а потім і в практичних умовах формування моральних якостей учнів, навчально-виховний модуль є самостійним і логічно завершеним елементом змісту навчання, який передбачає розуміння провідних понять професійно орієнтованої фізичної культури, теорії та методики виховання особистості, дисциплін професійно-технічної підготовки учнів.

Педагогічна поетапність у формуванні моральних орієнтацій учнів є відображенням актуальності таких організаційно-педагогічних форм реалізації виховного процесу, як: послідовність, наступність, циклічність, стадійність, фазовість, періодичність, стабільність розвитку інтегрованих

педагогічних систем, до яких у повній мірі належить і процес фізичного виховання учнів у системі професійно-технічної освіти. Реалізація модульності процесу виховання моральних якостей особистості учнів сприяє формуванню організаційно-педагогічної умови ефективного управління цим процесом на рівні планування компонентів його змісту, організації педагогічного процесу, контролю параметрів ефективності, регулювання структурно-функціональних зв'язків, корекції його структурно-функціональних параметрів, стимулювання розвитку педагогічної системи, що забезпечує успішність реалізації педагогічного етапу, циклу, фази.

5. Принцип *інтенсифікації* процесу виховання моральних якостей особистості засобами професійно орієнтованого фізичного виховання обумовлює необхідність оперативного й науково обґрунтованого впровадження в освітньо-виховне середовище інноваційних педагогічних технологій, інтерактивних методів, інтегрованих навчальних програм, реалізація яких забезпечує формування професійно-технічної мобільності учнів. Професійно-технічна мобільність як психомоторна професійна структурована здібність, забезпечує учням, а згодом молодим кваліфікованим робітникам спроможність оперативно опанувати новими професіями, технологіями та бути конкурентоспроможними на сучасному ринку праці.

У фізіологічній, психологічній і педагогічній основі професійної мобільності лежить, так би мовити, феномен транспозиції психомоторних, біомеханічних й енергетичних параметрів рухових навичок й умінь, що за такими характеристиками наближаються до структури професійних навичок й умінь.

Отже, визначення цільової природи інтерактивного освітньо-виховного середовища, педагогічних технологій, принципів структурування педагогічного процесу засобами професійно орієнтованого фізичного виховання дозволяє розробити програму, яка забезпечуватиме оптимальне функціонування цієї педагогічної системи відкритого типу.

Мета функціонування такої педагогічної системи є методологічною основою структурування процесу формування моральних якостей особистості в умовах професійно орієнтованого фізичного виховання. У зв'язку із цим вважаємо за доцільне деталізувати сутність таких базових

понять нашого дослідження, як «професійно орієнтована фізична культура», «професійно орієнтоване фізичне виховання».

У процесі проведеного дослідження *професійно-орієнтовану фізичну культуру* ми розглядали як невід'ємну складову загальної культури суспільства, що включає теоретичні, матеріально-технічні, програмно-нормативні, організаційно-управлінські, методичні, технологічні, наукові досягнення ефективного використання загальнооздоровчих, спортивних і професійно орієнтованих фізичних вправ з метою раціонального формування ціннісних орієнтацій особистості, психомоторної сфери, психосоматичного здоров'я учнів відповідно до сучасних вимог фахової діяльності та професійної мобільності.

Визначаючи сутність структурно-функціональних компонентів змісту процесу формування особистості учнів засобами *професійно орієнтованого фізичного виховання*, це поняття розумілось як педагогічний процес, спрямований на ефективне розв'язання таких завдань.

- реалізація освітніх завдань – це педагогічний процес формування спеціальних знань, життєво актуальних рухових навичок й умінь;

- реалізація функціонально-оздоровчих завдань – це педагогічний процес розвитку основних фізичних здібностей (сили, швидкості, швидкісно-силових здібностей, спритності, гнучкості, аеробної витривалості, координаційних можливостей), а також психомоторної працездатності, психосоматичного здоров'я;

- реалізація завдань професійно-прикладної фізичної підготовки – це педагогічний процес формування професійно орієнтованих рухових умінь і навичок, рухових здібностей за обраним фахом, а також інтегрованої здібності до позитивної транспозиції рухових умінь, навичок, адаптаційних механізмів з одного виду професійної діяльності на інший або зі спортивної практики на види професійної діяльності;

- реалізація виховних завдань – це педагогічний процес формування особистості на засадах загальнолюдських і професійно актуальних морально-духовних норм і вимог, а також виховання культури здоров'я як особистісно-соціальної цінності.

Методологічною ознакою професійно орієнтованого фізичного виховання слід вважати те, що воно виконує освітню, розвивальну,

навчально-тренувальну, виховну, оздоровчу, соціально-адаптуючу функцію професійно орієнтованої фізичної культури.

Таким чином, у контексті теоретико-методологічного обґрунтування ефективності дії організаційно-педагогічної умови функціонування системи фізичного виховання, спрямованого на формування моральних якостей учнів, нами була сформульована *мета* (як системоутворюючий чинник) та розроблена інтерактивна педагогічна технологія інтеріоризаційного сприйняття її підцілей (на рівні уроків професійно орієнтованого фізичного виховання, форм позаурочної фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи, заходів формування здорового способу життя).

Відповідно до визначеної мети і підцілей інтерактивного освітньо-виховного середовища професійно орієнтованого фізичного виховання і фахової підготовки учнів, ця умова була реалізована на основі розборки і впровадження в навчально-виховний процес ціннісно-виховних, змістовних, суб'єкт-суб'єктних, організаційно-технологічних, контрольних-оцінних компонентів змісту процесу фізичного виховання. Реалізація цих компонентів здійснювалась на засадах принципом цільової природи мети, завдань інтерактивних форм навчально-виховного процесу з фізичного виховання, засобів, методів, педагогічних технологій у вихованні кожного учасника (партнера) освітньо-виховного процесу.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямку вважаємо потребу розробки технологій педагогічної корекції параметрів психоемоційної та моральної структури особистості учнів професійно-технічних навчальних закладів з метою їх адаптації до умов ринку праці, виробництва на рівні формування здібності до професійної мобільності, неперервної професійно-технічної освіти.

Література

1. Баханов, К.О. Організація особистісно орієнтованого навчання / К.О. Баханов. – Х.: «Основа», 2008. – 159 с.
2. Бех, І. Система фізичного виховання має формувати в учнів загальнолюдські гуманістичні цінності / І. Бех // Фізичне виховання в школі. – 1998. – № 1. – С. 3 - 6.
3. Бех, І. Почуття цінності іншої людини як моральний пріоритет особистості / І. Бех // Початкова школа. – 2001. – № 12. – С. 32 - 35.
4. Василенко, В.О. Теорія і практика розробки управлінських технологій / В.О. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2002. – 420 с.

5. Гаврилюк, О.О. Сучасні технології навчання – оновлення освітнього простору в профтехучилищі / О.О. Гаврилюк // Рідна школа. – 2000. – № 12. – С. 32 - 35.
6. Григоренко, В.Г. Теория мотивированного дифференциально-интегрального влияния педагогических факторов на психофизическое развитие человека / В.Г. Григоренко. – М.: ФСИ России, 1993. – 170 с.
7. Гришак, С.М. Підготовка майбутніх спеціалістів соціальної сфери до реалізації ідеї гендерної рівності в професійній діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / С.М. Гришак; ЛДПУ ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2007. – 18 с.
8. Гузеев, В.В. Методы и организационно-педагогические условия обучения и воспитания / В.В. Гузеев. – М.: Народное образование, 2003. – 128 с.
9. Докучаева, В.В. Проектування інноваційних педагогічних систем у сучасному освітньому просторі: мон. / В.В. Докучаєва. – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 304 с.
10. Евтух, Н.Б. Динамика развития духовно-культурных ценностей страны в условиях глобализации: синергетический анализ / Н.Б. Евтух // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: зб. наук. пр. – Луганськ: вид. СХУ ім. В. Даля, 2005. – Вип. 4 (10). – С. 93 - 97.
11. Зязюн, І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.-метод. посіб. / І.А. Зязюн. – К.: МАУП, 2000. – 312 с.
12. Кремень, В. Трансформації особистості в освітньому просторі сучасної цивілізації / В. Кремень // Професійно-технічна освіта. – 2009. – № 1. – С. 3 - 6.
13. Мадзігон, В.М. Приоритетні напрями педагогічних досліджень / В.М. Мадзігон, М.І. Бурда // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 3. – С. 79 - 89.
14. Мендель, Б.Р. Сложные игры: принципы и способы построения / Б.Р. Мендель // Школьные технологии. – 2006. – № 1. – С. 112 - 118.
15. Миропольська, Н.Є. Полікультурне виховання // Енциклопедія освіти / відповід. ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 691.
16. Омельченко, С.О. Взаємодія соціальних інститутів суспільства у формуванні здорового способу життя дітей та підлітків: мон. / С.О. Омельченко. – Луганськ: Альма-матер, 2007. – 352 с.
17. Пометун, О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання / О.І. Пометун. – К.: вид-во А.С.К., 2007. – 144 с.
18. Пристинский, В.Н. Гуманистические ценности физической культуры и спорта как средство формирования нравственной и эстетической культуры человека / В.Н. Пристинский // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наук. мон.; за ред. проф. Єрмакова С.С. – Х.: ХДАДМ (ХХІІІ), 2008. – № 11. – С. 48 - 52.
19. Сухомлинська, О.В. Духовно-моральне виховання дітей та молоді: загальні тенденції й індивідуальний пошук / О.В. Сухомлинська. – К., 2006. – С. 19 - 62.
20. Ткачова, Н.О. Історія розвитку цінностей в освіті: мон. / Н.О. Ткачова. – Х.: ВЦ ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2004. – 223 с.

21. Шевченко, Г.П. Духовно-нравственное воспитание учащейся молодежи / Г.П. Шевченко // Педагогика. – 2008. – № 9. – С. 11 - 25.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ В ФОРМИРОВАНИИ МОРАЛЬНЫХ КАЧЕСТВ УЧЕНИКОВ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ В ПРОЦЕССЕ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ

А. В. Осипцов

В статье представлен анализ развития моральных качеств учащихся профессионально-технических учебных заведений в процессе физического воспитания, которое реализуется с учетом развития личности. Цель рассматривается как прогнозируемый результат воспитания личности и понимается как предполагаемый уровень сформированности моральных качеств учащихся по обеспечению высоких темпов развития профессиональных знаний, умений и навыков по специальности.

Ключевые слова: *принципы, организационно-педагогические условия, моральность, ценности, развитие, моделирование, среда, учащиеся.*

EFFICIENCY AND FUNCTIONING OF ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS IN FORMING OF MORAL QUALITIES OF STUDENTS OF VOCATIONAL AND TRAINING SCHOOLS IN THE PROCESS OF PHYSICAL EDUCATION

A. V. Osipcov

The author of the article gives analysis of vocational schools students' moral qualities development in the course of physical education, which is carried out subject to personality development. The objective is examined as the forecast result of personality education and is understood as the supposed level of forming of students' moral qualities for providing high rates of development of their professional knowledge, abilities and skills.

Key words: *principles, organizational and pedagogical conditions, morality, values, development, simulation, environment, students.*

Осипцов Андрій Валерійович - кандидат педагогічних наук, завідуючий кафедрою фізичного виховання, спорту і здоров'я людини Маріупольського державного університету; завідуючий науково-дослідної лабораторії «Духовного і пізнавального розвитку особистості» (м. Маріуполь, Україна), E-mail osipcov_andrey@mail.ru

Osipcov Andriy Valeriyovich – Candidate of Pedagogical Sciences, Head of the Chair of Physical Training, Sport and Health of the Person of Mariupol State University; Head of the Scientific-Research Laboratory “Spiritual and Cognitive Development of a Personality” (Mariupol, Ukraine), E-mail osipcov_andrey@mail.ru

Рецензент – доктор педагогічних наук, доцент Проректор з наукової роботи Міжнародного науково-технічного університету ім. Бугая М. В. Роганова

Reviewer – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vice-Rector on Scientific work of International Scientific-Technical University named after Buhay M. V. Roganova

УДК [378.011.3 - 057.175 : 796] : 17.022.1

ДУХОВНО-МОРАЛЬНА СПРЯМОВАНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

В. М. Пристинський, Т. М. Пристинська, О. В. Некрасова

У статті представлено аргументи, які визначають значущість впливу особистості викладача кафедри фізичного виховання педагогічного університету на формування ціннісного ставлення студентів до фізичної культури. Обґрунтована необхідність організації процесу фізичного виховання на основі духовно-моральної спрямованості впливу занять фізичною культурою і спортом.

***Ключові слова:** студенти педагогічного університету, особистість викладача фізичного виховання, духовно-моральна спрямованість впливу занять.*

Здоров'я і здоровий спосіб життя є передумовою розвитку людини як повноцінної особистості, шлях до реалізації її творчого потенціалу, високої якості життя. Розуміння феномену здоров'я залежить, перш за все, від свідомості студентів, бо саме вони є його носіями. Сучасний педагогічний університет повинен забезпечити створення підґрунтя для формування, популяризації та поширення духовних цінностей фізичної культури, головними з яких є генерування здоров'я і здоровий спосіб життя особистості [4, 8]. Саме викладач кафедри фізичного виховання має сприяти формуванню валеологічного світогляду та доводити його значущість в житті кожного студента.